

22.5.2015

Asia

Lausuntopyyntö VM093:00/2013, lausunto metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista

Valtiovarainministeriölle

Lausunnossaan kirkkohallitus tarkastelee metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportin kannanottoja suhteessa kirkon seurakunta- ja hiippakuntarakenteeseen.

Kirkkolain (1054/1993) 3 luvun mukaan kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, jolla kullakin on määrätty alueensa. Kielellisellä perusteella voi samalla alueella olla useampia seurakuntia. Seurakuntajaon tulee lisäksi noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan tai saman seurakuntayhtymän alueella. Siten saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä.

Kirkolliskokouksen käsittelyssä olevassa kirkkolain muutosesityksessä ehdotetaan, että jokainen seurakunta kuuluisi alueelliseen seurakuntayhtymään, joka olisi seurakuntien tehtävän toteuttamista tukeva palveluorganisaatio ja jonka ulkorajat noudattaisivat kuntarajoja. Seurakunta säilyisi kirkon jäsenen lähiyhteisönä, jossa lähidemokratia keskittyisi seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen, ja johon seurakuntalaisen on helppo samaistua ja tuntea osallisuutta. Kirkolliskokous tulee tekemään päätöksen kirkkolain muuttamisesta toukokuussa 2015.

Väliraportissa metropolihallintoalueen vaihtoehtoisissa ydinalueen muodostaisivat 10 kuntaa: Espoo, Helsinki, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vantaa. Metropolihallinnon laajan alueen vaihtoehtoisessa alueeseen kuuluisivat edellä lueteltujen ydinalueen kuntien lisäksi taajama- ja työssäkäyntikriteerin perusteella 6 kuntaa: Vihti, Lohja, Riihimäki, Porvoo, Hyvinkää ja Mäntsälä. Ydinalueen kunnissa toimii Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Sipoon ja Kirkkonummen seurakuntayhtymät, joihin kuuluu yhteensä 40 seurakuntaa, sekä seurakuntayhtymiin kuulumattomat Järvenpään, Keravan, Tuusulan ja Nurmijärven seurakunnat. Laajalla alueella on edellisten lisäksi Porvoon seurakuntayhtymä sekä Vihdin, Lohjan, Riihimäen, Hyvinkään ja Mäntsälän seurakunnat. Laajalla alueella seurakuntia on yhteensä 51. Alueen seurakunnista suomenkieliset seurakunnat kuuluvat Helsingin, Espoon tai Tampereen hiippakuntaan ja ruotsinkieliset seurakunnat Porvoon hiippakuntaan. Odotettavissa kuitenkin on, että jos seurakuntarakennemuudistus etenee, on rakenneuudistuksella heijastusvaikutuksia myös hiippakuntien aluerajoihin.

Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvitysalueella on vireillä myös seurakuntien yhteistyöhanke, jossa ovat mukana Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Sipoon ja Tuusulan seurakunnat. Tavoitteena hankkeessa on yhteisen seurakuntayhtymän muodostaminen. Pääkaupunkiseudulla toimivat Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten seurakuntayhtymät ovat puolestaan sopimusteitse perustaneet yhteistyöneuvottelukunnan, jonka tavoitteena on tiivistää ja laajentaa seurakuntayhtymien ja seurakuntien välistä yhteistyötä sekä edistää yhteistyötä Helsingin, Espoon ja Porvoon hiippakuntien kanssa. Yhteistyöneuvottelukunta koordinoi kunta- ja palvelurakenneuudistuksen toteuttamisesta johtuvia toimenpiteitä seurakunnissa sekä etsii uusia luovia ratkaisuja seurakuntayhtymien yhteistyön lisäämiseksi yhteisessä toiminnassa ja

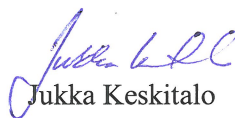
hallinnossa. Yhteistyöneuvottelukunta on merkittävästi edistänyt yhteistyötä pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymien kesken esimerkiksi oppilaitostyön, viestinnän ja vieraskielisen työn osalta.

Väliraportin mukaan metropolihallinnon tehtäviin kuuluisivat sekä vähimmäistehtävät-mallissa että laajassa mallissa ainakin maankäytön ja asumisen suunnittelu sekä liikennejärjestelmäsunnittelu joukkoliikenteineen. Toivottavaa on, että metropolihallinnon päätöksenteossa tullaan ottamaan huomioon myös muut kuntalaisten elämään vaikuttavat yhdyskuntarakenteet kuten paikallisseurakunnat ja alueella toimivat seurakuntayhtymät. Siten olisi suotavaa, että myös seurakuntia ja seurakuntayhtymiä kuultaisiin tulevien hallintopäätösten yhteydessä. Lisäksi tulisi ottaa huomioon, että maahanmuuttajien ja pääväestön keskinäisen vuorovaikutuksen edistämistä tapahtuu myös erilaissa uskonnollisissa yhteisöissä. Pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymät ja seurakunnat ovat tärkeässä asemassa viranomaisten tarjoamien palvelujen täydentäjänä sekä yhteistyökumppaneina kotoutumista tukevia palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Työryhmän ehdotuksen mukaan metropolivaali, jossa valittaisiin metropolihallinnon ylin hallinnollinen toimielin metropolivaltuusto, toimitettaisiin lähtökohtaisesti samalla tavalla ja samalla aikataululla kuin kunnallisvaalit. Myös äänioikeus ja vaalikelpoisuus määräytyisivät lähtökohtaisesti samoin kuin kunnallisvaaleissa. Kahden samanaikaisesti toimitettavan vaalin järjestelmä on äänestäjille haastava. Vaalien onnistuminen edellyttää sekä selkeitä säännöksiä että riittävää äänestäjien ohjeistusta.

Sekä vähimmäistehtävä-mallissa että laajassa mallissa työryhmä katsoo, että vaalit toimitettaisiin siten, että metropolialue toimii yhtenä vaalipiirinä. Jos luvussa 2.5.4. esitetyistä vaihtoehtoista päädytään vaalimalliin, jossa painopiste on kuntien edustuksen turvaaminen metropolivaltuustossa kuntien koon mukaan, on harkinnassa syytä ottaa huomioon myös metropolialueen sisäisen muutoliikkeen vaikutus valittujen vaalikelpoisuuteen toimikauden aikana.

Kansliapäällikkö

Jukka Keskitalo

Kirkkoneuvos

Pirjo Pihlaja